วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ 1(1): 135-149
สงวนลิขสิทธิ์ © 2553 สำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มศว
ISSN 1906-8522

การประเมินมูลค่าทางนันทนาการและอัตราค่าธรรมเนียมการเข้าใช้ : กรณีศึกษาสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร [1]

Economic Valuation of Recreational Value and Entrance Fee : A Case Study of Lumpinee Park, Bangkok Metropolitan.

ศาศะวัต สุขสุอรรถ [2]
ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ [3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการคือ 1. เพื่อประเมินมูลค่าทางนันทนาการของสวนลุมพินีโดยวิธีคิดต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล 2. เพื่อประมาณการอัตราค่าธรรมเนียมการใช้บริการด้านนันทนาการของสวนลุมพินีโดยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า ผลการศึกษาพบว่ามูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินีที่ประเมินได้ในปี พ.ศ. 2552 มีค่าประมาณ 2,021.67 ล้านบาท หรือมีมูลค่าเชิงนันทนาการ 5.62 ล้านบาทต่อไร่ ในด้านการวิเคราะห์อัตราค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการนันทนาการภายในสวนลุมพินีโดยวิธีวิเคราะห์ความน่าจะเป็นจากสัดส่วนผู้เต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมพบว่าระดับค่าธรรมเนียมที่ก่อให้เกิดรายรับสูงสุดต่อสวนลุมพินีคือ 50 บาท ซึ่งจะมีผลทำให้สวนลุมพินีมีรายรับประมาณ 86.91 ล้านบาทต่อปี ในขณะที่การวิเคราะห์ตามหลักความเต็มใจจะจ่ายขั้นต่ำพบว่าอัตราค่าธรรมเนียมที่ก่อให้เกิดรายรับสูงสุดคือ 20 บาท ซึ่งจะมีผลทำให้สวนลุมพินีมีรายรับประมาณ 42.18 ล้านบาทต่อปี

คำสำคัญ : มูลค่าทางด้านนันทนาการ อัตราค่าธรรมเนียมการเข้าใช้ สวนลุมพินี

Abstract

The objectives of this study are: 1) To evaluate the recreational value of Lumpinee Park by the individual travel cost method. 2) To estimate entrance fee for Lumpinee Park by the contingent valuation method. The results show that the estimated of recreational value is

---

[1] บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญานิพนธ์ สาขาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
[2] เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Email: sasawat_s@hotmail.com
[3] รองศาสตราจารย์ สำนักวิชาเศรษฐศาสตร์นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2,021.67 million baht in 2009. Therefore, the recreational value of Lumpinee Park is about 5.62 million baht per rai. In case analyse entrance fee by consider probability from ratio of samples who are willing to pay entrance fee. The results show that the entrance fee for maximum revenue is 50 baht and the estimated of revenue is 86.91 million baht per year. While consider by rule of minimum willingness to pay. The results show that the entrance fee for maximum revenue is 20 baht and the estimated of revenue is 42.18 million baht per year.

Key words : Recreational Value, Entrance Fee, Lumpinee Park

1. บทนำ

จากจำนวนสวนสาธารณะทั้ง 24 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร สวนลุมพินีถือเป็นสวนสาธารณะที่มีความโดดเด่นมากกว่าสวนสาธารณะแห่งอื่น เนื่องจากเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกในกรุงเทพมหานคร และเป็นสวนสาธารณะที่มีพื้นที่มากที่สุดในกรุงเทพมหานคร หากพิจารณาถึงทำเลที่ตั้ง สวนลุมพินีตั้งอยู่ในบริเวณที่มีประชาชนอาศัยอยู่มาก ใกล้เคียงย่านธุรกิจใจกลางเมือง โดยปัจจุบันสวนลุมพินีมีผู้ใช้บริการ 12,000 คนต่อวันในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) และมีผู้ใช้บริการ 15,000 คนต่อวันในวัดหยุด (เสาร์-อาทิตย์) (สำนักงานสวนสาธารณะ. 2552)

การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณสวนลุมพินีในรูปแบบสวนสาธารณะนั้น ไม่มีผลตอบแทนให้เห็นในรูปตัวเงินอย่างชัดเจน แต่เป็นผลตอบแทนในลักษณะสวัสดิการสังคม ทำให้ไม่สามารถประเมินผลการดำเนินงานของสวนลุมพินี ตลอดจนไม่สามารถวิเคราะห์ความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์พื้นที่สวนลุมพินี การประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินีครั้งนี้ จะทำให้ทราบมูลค่าของสวนลุมพินีที่ปรากฏเป็นตัวเงิน (Tangible Value) โดยมูลค่าที่ประเมินได้นี้มีความจำเป็นต่อการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละปี จากการเปรียบเทียบมูลค่าทางนันทนาการของผู้มาใช้บริการกับต้นทุนในการดำเนินงาน และช่วยเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ของพื้นที่สวนลุมพินีเพื่อเป็นแหล่งนันทนาการสาธารณะกับการใช้ประโยชน์กิจกรรมเชิงพาณิชย-กรรมหรืออุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการยืนยันถึงมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการเพื่อการเก็บรักษาพื้นที่สวนลุมพินีให้คงสภาพของแหล่งนันทนาการต่อไป

อย่างไรก็ตาม การให้บริการสวนสาธารณะในรูปแบบสินค้าสาธารณะอาจก่อให้เกิดปัญหาการตีตั๋วฟรี (Free rider) และปัญหาขาดแคลนเงินทุนในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของสวนลุมพินี ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสวนลุมพินีและคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในสวนลุมพินี ดังนั้นการตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในสวนลุมพินีและความเต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการนันทนาการจึงเป็นประเด็นที่ไม่ควรละเลย จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงได้ทำการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการนันทนาการ

ภายในสวนลุมพินีของประชาชนผู้ที่ใช้บริการ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอเกี่ยวกับความมุ่งหมายการวิจัย ขอบเขตการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัย โดยคาดหวังว่าสาระจากบทความนี้น่าจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการไปประยุกต์ใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงสวนลุมพินีเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเป็นแหล่งนันทนาการให้แก่สวนลุมพินีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อสังคมต่อไป

2. ความมุ่งหมายของการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ 2 ประการ คือ เพื่อประเมินมูลค่าทางนันทนาการของสวนลุมพินี โดยวิธีคิดต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (Individual Travel Cost Method : ITCM) และเพื่อประมาณการอัตราค่าธรรมเนียมการใช้บริการด้านนันทนาการของสวนลุมพินี โดยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (Contingent Valuation Method : CVM) โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical research) โดยเป็นการประยุกต์ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายพฤติกรรมของประชากร โดยมีความมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) มุ่งศึกษาในแนวทางเศรษฐศาสตร์ด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value) ของสวนลุมพินีซึ่งจะทำการหามูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรง (Direct Use Value) เฉพาะมูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินีในปี พ.ศ. 2552 ด้วยวิธีวิเคราะห์ต้นทุนในการเดินทางระดับบุคคล (ITCM) 2) สอบถามความเต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้สวนลุมพินี เพื่อประมาณอัตราค่าธรรมเนียมการใช้บริการนันทนาการในสวนลุมพินี ด้วยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (CVM) โดยทำการศึกษาด้วยการใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์โดยตรงจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มาใช้บริการด้านนันทนาการบริเวณสวนลุมพินี จำนวน 400 คน ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 ทั้งนี้การศึกษาครั้งนี้มิได้ศึกษารวมถึงประชาชนที่ใช้ประโยชน์ทางตรงด้านอื่นๆ เช่น การทำธุรกิจค้าขาย การเป็นแหล่งทรัพยากรทางนิเวศวิทยา เป็นต้น

3. กรอบความคิดในการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการประเมินมูลค่าทางนันทนาการของสวนลุมพินี ซึ่งเป็นมูลค่าจากการใช้ประโยชน์สวนลุมพินีโดยตรงด้านนันทนาการเท่านั้น โดยใช้วิธีคิดต้นทุนการเดินทางแบบระดับบุคคล (Individual Travel Cost Method: ITCM) นอกจากนั้นยังสอบถามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการใช้บริการด้านนันทนาการของสวนลุมพินีในครั้งนี้ โดยใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (Contingent Valuation Method: CVM) ด้วยลักษณะคำถามปลายปิด (Close-Ended single bid) และคำถามปลายเปิด (Open-ended) โดยใช้ราคาที่ได้จากการสำรวจทดสอบแบบสอบถาม (pretest) ซึ่งมีค่าฐานนิยม (mode) สูงสุด 5 อันดับแรก เพื่อศึกษาการประมาณอัตราค่าธรรมเนียมการใช้บริการนันทนาการในสวนลุมพินี ดังภาพประกอบที่ 1

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

3.2.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มาใช้บริการนันทนาการในสวนลุมพินีจำนวน 400 คน โดยแบบสอบถาม แบ่งออก เป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตอนที่ 2 เป็นลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ตอนที่ 3 เป็นสถานการณ์สมมติเพื่อศึกษาจำนวนเงินที่เต็มใจจะจ่ายสูงสุดหากมีการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าใช้บริการนันทนาการ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นทั่วไปและข้อเสนอแนะ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลด้านสถิติผู้ใช้บริการได้จากสำนักงานสวนสาธารณะ ข้อมูลราคาประเมินที่ดินในกรุงเทพมหานครได้จากกรมธนารักษ์ ประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับสวนลุมพินี ได้จาก Computer file และ ข้อมูล website ต่างๆ ทางอินเตอร์เน็ท เป็นต้น

3.2.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาโดยวิธีคิดต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (ITCM) มีการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม และด้านลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในสวนลุมพินี

2) วิเคราะห์หาฟังก์ชันอุปสงค์หรือฟังก์ชันการเดินทาง

3) ประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินี ในปี 2552

4)ประเมินมูลค่าปัจจุบันของมูลค่านันทนาการของสวนลุมพินีระยะเวลา 30 ปี

การศึกษาโดยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (CVM) มีการวิเคราะห์ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมของผู้มาเยือนสวนลุมพินีด้วยคำถามปลายปิด (Close-Ended single bid) โดยใช้การวิเคราะห์ตามหลักความน่าจะเป็นในการจ่ายค่าธรรมเนียม และวิเคราะห์ตามหลักความเต็มใจจะจ่ายขั้นต่ำ ประยุกต์จาก Khan, Himayatullah. (2004) ด้วยลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของปริมาณผู้มาเยือน ณ ระดับค่าธรรมเนียมที่แตกต่างกัน และศึกษาถึงการประมาณอัตราค่าธรรมเนียมที่ก่อให้เกิดรายรับสูงสุดต่อสวนลุมพินี

3.2.3 สมมติฐานในการวิจัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาร่วมนันทนาการที่สวนลุมพินี รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ใช้บริการ มีอิทธิพลต่ออัตราการเข้าใช้บริการนันทนาการที่สวนลุมพินี

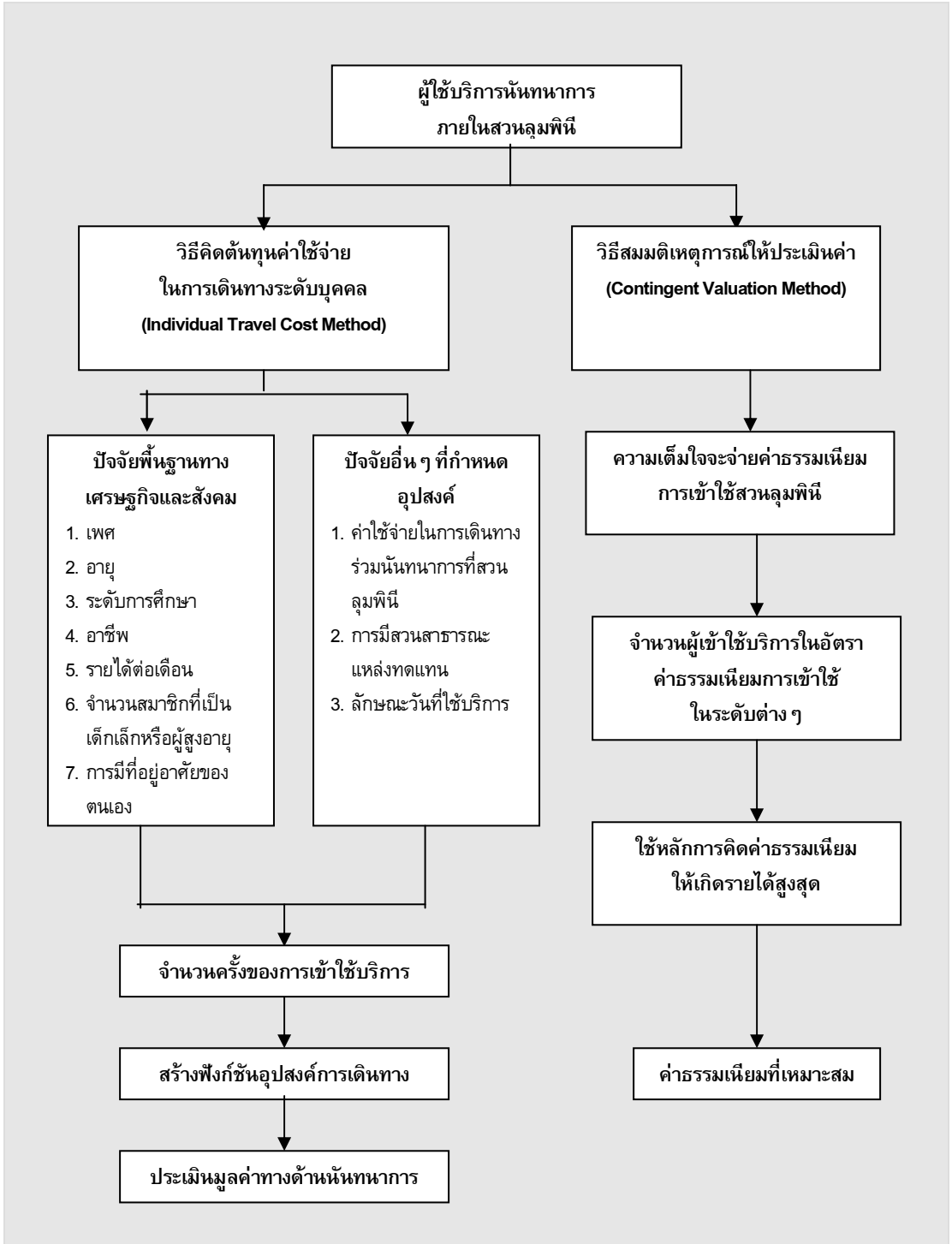

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ (1) การประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินี (2) ประมาณการอัตราค่าธรรมเนียมการใช้บริการนันทนาการในสวนลุมพินี ดังนี้

4.1 การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของสวนลุมพินี

สำหรับตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางนั้นแสดงในตารางที่ 1 ในการประมาณการตามแบบจำลอง ITCM เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสวนลุมพินีและนำไปวิเคราะห์หาฟังก์ชันอุปสงค์การเดินทาง ซึ่งจะนำค่าพารามิเตอร์ที่หาได้มาหาส่วนเกินของผู้บริโภคและหามูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินีนั้น แบบจำลองจะถูกกำหนดให้มีรูปแบบฟังก์ชัน 3 แบบ คือ แบบเส้นตรง (Linear Demand function), แบบกึ่งล็อก (Semi log Demand function) และแบบล็อกคู่ (Double log Demand function) และในแต่ละรูปแบบฟังก์ชันทั้ง 3 ดังกล่าว ในส่วนของตัวแปรต้นทุนการเดินทางจะทดลองใช้ตัวแปรต้นทุนการเดินทางทั้งสามแบบคือ TC1, TC2 และ TC3 ดังนั้นแบบจำลอง ITCM จะมีทั้งสิ้น 9 แบบจำลอง เพื่อหาแบบจำลองที่ให้ค่า เหมาะสม (fit) ที่สุด โดยจะพิจารณาจากค่า R^2 เป็นหลัก

จากผลที่ประมาณการได้โดยใช้แบบจำลองทั้ง 9 แบบ พบว่าในแบบจำลอง ITCM แบบเส้นตรงนั้น แบบจำลองที่ 3 ให้ค่า R^2 สูงสุด ซึ่งเป็นแบบจำลองที่คิดต้นทุนเดินทาง (TC3) โดยรวมค่าเสียโอกาสของเวลาแบบค่าจ้างหนึ่งในสาม (1/3 full wage rate) เช่นเดียวกับแบบจำลอง ITCMแบบ Double log ในแบบจำลองที่ 9 ซึ่งใช้ตัวแปรต้นทุนการเดินทาง (TC3) โดยรวมค่าเสียโอกาส

ตารางที่ 1 : แสดงนิยามตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองต้นทุนการเดินทาง (Individual Travel Cost Model)

ตัวแปร	คำอธิบาย
A	อายุของผู้ใช้บริการ
CO	จำนวนเด็กเล็กและ/หรือผู้สูงอายุในครอบครัว
DAY	DAY=1 ถ้าวันที่เก็บข้อมูลเป็นวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ DAY=0 ถ้าเป็นวันจันทร์-ศุกร์
E	จำนวนปีที่ศึกษา
H	H=1 ถ้าผู้ใช้บริการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง
I	รายได้ของผู้เข้าใช้
O	O=1 ถ้าผู้ใช้บริการมีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา
S	S=1 ถ้าเป็นเพศชาย
SUB	SUB = 1 ถ้าผู้ใช้บริการมีสวนสาธารณะแหล่งทดแทน
TC1	ต้นทุนการนันทนาการต่อการเดินทาง ไม่คิดต้นทุนเวลา
TC2	ต้นทุนการนันทนาการทั้งหมด กรณีใช้ค่าจ้าง (Full wage rate) เป็นต้นทุนเวลา
TC3	ต้นทุนการนันทนาการทั้งหมด กรณีใช้หนึ่งในสามของอัตราค่าจ้าง (1/3 wage rate) เป็นต้นทุนเวลา

ที่มา : จากการกำหนดขึ้นมา

ของเวลาแบบคิดค่าจ้างหนึ่งในสาม (1/3 full wage rate) จะให้ค่า R^2 สูงกว่าแบบจำลองอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบในฟังก์ชันกรณีเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากในแบบจำลอง ITCM แบบ Semi log ศึกษาพบว่า แบบจำลองที่ 4 ซึ่งเป็นแบบจำลองที่คิดต้นทุนการเดินทาง (TC1) โดยไม่รวมค่าเสียโอกาสของเวลา ให้ค่า R^2 สูงสุด เพื่อให้แบบจำลองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้นำเอาแบบจำลองที่สามมาประมาณฟังก์ชันการเดินทาง (TGF) โดยประมาณการเฉพาะตัวแปรที่มีนัย สำคัญขั้นต่ำทางสถิติ ณ ระดับ 0.10 จำนวน 8 ตัวแปร ซึ่งได้ผลการประมาณการตามตารางที่ 2

จากผลการประมาณการโดยใช้แบบจำลอง ITCM แบบเส้นตรงซึ่งคิดต้นทุนการเดินทาง (TC3) โดยตัดตัวแปรจำนวนปีที่ศึกษา (E) และเพศ (S) ออกไปเนื่องจากเป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเข้าใช้บริการนันทนาการภายในสวนลุมพินีอย่างมีนัยสำคัญ พบว่าตัวแปรซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนครั้งของการใช้บริการสวนลุมพินีสูงสุดได้แก่ จำนวนเด็กและ/หรือผู้สูงอายุในครอบครัว รองลงมาคือ อายุของผู้ใช้บริการ, รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะอาชีพ ในขณะที่ตัวแปรซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อจำนวนครั้งการใช้บริการสูงสุดได้แก่ การมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง, การมีสวนสาธารณะทดแทน, ลักษณะวันที่เข้าใช้ และต้นทุนการเดินทาง โดยตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่ออัตราการเข้าใช้บริการร้อยละ 31.91 อีกร้อยละ 68.83 เป็นอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในแบบจำลอง

แทนค่าสัมประสิทธิ์ลงไปแบบจำลองที่ 3 ซึ่งเขียนในรูปแบบของฟังก์ชัน ITCM ได้ดังนี้

$$Qi = 65.97571 + 2.146559A_i + 15.01056CQ_i - 28.36054DAY_i - 26.39628H_i + 0.001166I_i + 35.72798O_i - 21.01882SUB_i - 0.126257TC3_i$$

ตารางที่ 2 : แสดงการประมาณการแบบจำลอง ITCM โดยกำหนดให้เป็นฟังก์ชันแบบ Linear Demand function และเลือกใช้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตัวแปร	Linear Demand Function			
	Coefficient	Std.Error	t-Statistic	Probability
Constant	65.975710	20.475220	3.222223***	0.0014
A	2.146559	0.468609	4.580705***	0.0000
CO	15.010560	2.976460	5.043093***	0.0000
DAY	-28.360540	8.940054	-3.172301***	0.0016
H	-26.396280	9.926069	-2.659288***	0.0082
I	0.001166	0.000441	2.641791***	0.0086
O	35.727980	13.286370	2.689069***	0.0075
SUB	-21.018820	8.640064	-2.432715**	0.0154
TC3	-0.126257	0.029446	-4.287809***	0.0000

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	Linear Demand Function			
	Coefficient	Std.Error	t-Statistic	Probability
R^2	= 0.319077	N = 400		
Adjusted R^2	= 0.305145	Durbin-Watson statistic = 1.691118		
F-statistic	= 22.902540			

หมายเหตุ : *** แสดงระดับนัยสำคัญที่ 0.01
** แสดงระดับนัยสำคัญที่ 0.05

รูปแบบฟังก์ชันที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (อัตราการเข้าใช้ต่อปี) กับตัวแปรอิสระ (ต้นทุนการเดินทางและลักษณะทั่วไปของผู้ใช้บริการ) สามารถกำหนดให้อยู่ในรูปแบบเส้นตรง (Linear) กึ่งล็อก (Semi log) หรือรูปแบบล็อกคู่ (Double log) ในที่นี้จะใช้รูปแบบฟังก์ชันอุปสงค์เส้นตรงเนื่องจากการทดลองใช้ทั้งสามรูปแบบ พบว่ารูปแบบเส้นตรงนั้นมีระดับสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) ที่สูงกว่า ดังนี้

$$Q_i = \alpha_0 + \sum_{j=1}^{k} b_j X_{ji} + b_p P_i + \varepsilon_i \qquad ...(1)$$

โดยที่

Q_i หมายถึง จำนวนครั้งของการเข้าใช้บริการของตัวอย่างที่ i

X_{ji} หมายถึง ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยอื่นๆ ของตัวอย่างที่ i

P_i หมายถึง ต้นทุนการร่วมนันทนาการ (ระดับราคาที่จ่าย) ของตัวอย่างที่ i

i หมายถึง จำนวนตัวอย่างทั้งหมด (i=1,...,n)

j หมายถึง จำนวนของตัวแปรลักษณะทั่วไปทั้งหมด (j=1,....,k)

α_0 หมายถึง ค่าคงที่

b_j หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ ของตัวแปรทางลักษณะทั่วไป

b_p หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรราคา

ε_i หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อน (error term)

ในการประมาณการแบบจำลองสามารถเขียนในรูปแบบดังนี้คือ

$$\hat{Q} = \alpha_0 + \sum_{j=1}^{k} b_j X_j + b_p P_i \qquad ...(2)$$

ส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer surplus) ของผู้บริโภคแต่ละคน คือ การอินทิเกรต (Integrate) ฟังก์ชันอุปสงค์ Qi เทียบกับระดับราคา Pi ในช่วงราคาต่ำสุด (Lower bound) Pli และราคาในระดับสูงสุด (Upper bound) Pui หรือที่เรียกว่า Choke price ซึ่งเป็นระดับราคาที่ทำให้อุปสงค์ต่อการเดินทางเป็นศูนย์

การอินทิเกรตแบบจำกัด (finite integral) ของฟังก์ชันอุปสงค์คือ

$$\int_{P_{li}}^{P_{ui}} \hat{Q}\, dP = \left(\alpha_0 + \sum_{j=1}^{k} b_j X_j\right) \bullet \left[P_i\right]_{P_{li}}^{P_{ui}} + \frac{b_j}{2} \bullet \left[P_i^{\,2}\right]_{P_{li}}^{P_{ui}} \quad \ldots(3)$$

ดังนั้นเพื่อที่จะหาส่วนเกินผู้บริโภคแต่ละราย นำค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้มาแทนค่าในสมการ (4) คือ

$$CS_i = \left(\alpha_0 + \sum_{j=1}^{k} b_j X_{ji}\right) \bullet (P_{ui} - P_{li}) + \frac{b_j}{2} \bullet (P_{ui}^2 - P_{li}^2) \quad \ldots(4)$$

กำหนดให้ Upper limit of integration หรือ choke price กำหนด ณ ค่าใช้จ่ายสูงสุดที่ทำให้อัตราการเข้าใช้บริการนันทนาการ Q=0 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1,125.5756 บาท

ส่วนเกินของผู้บริโภคต่อคน (Consumer surplus per man or per visitor) แทนค่าในสมการ (5)

$$CSPM = \frac{\sum_{i=1}^{n} CS_i}{n} \quad \ldots(5)$$

โดยที่ CSPM ย่อมาจาก Consumer surplus per man และ n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการที่ใช้ในการประมาณการ ผลการคำนวณได้มูลค่าส่วนเกินผู้บริโภคเท่ากับ 49,055.72 บาท/คน

ส่วนเกินผู้บริโภคต่อครั้ง (Consumer surplus per trip of per visit) หาโดยแทนค่าในสมการ (6)

$$CSPT = \frac{CSPM}{RPY} \quad \ldots(6)$$

โดยที่ CSPT ย่อมาจาก Consumer surplus per trip และอัตราการเดินทางเข้าใช้บริการโดยเฉลี่ย (Rate per year : RPY) เท่ากับ 431.98 ครั้งต่อปี ดังนั้นส่วนเกินผู้บริโภคเท่ากับ 245.65 บาท/ครั้ง

ดังนั้นมูลค่าผลประโยชน์เชิงนันทนาการของสวนลุมพินีจึงได้เท่ากับ 2,021,669,412 บาท ซึ่งหาได้จากการนำเอาจำนวนของผู้ใช้บริการสวนลุมพินีในปี 2551 ประมาณ 4,680,000 คน มาคูณกับ ส่วนเกินต่อการเข้าใช้บริการในแต่ละครั้ง เมื่อคิดมูลค่าเชิงนันทนาการของสวนลุมพินีต่อไร่ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 360 ไร่ จะได้มูลค่า 5,615,748 บาท ต่อไร่ต่อปี และถ้าสมมติว่ามูลค่าเชิงนันทนาการของสวนลุมพินียังคงเท่าเดิมต่อเนื่องไป 30 ปี และใช้อัตราดอกเบี้ยหรืออัตราคิดลด (Discount Rate) โดยเลือกมาจากสถาบันการเงินที่มั่นคงที่สุด คือพันธบัตรของรัฐบาลซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ซึ่งอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลระยะเวลา 1 ปี–20 ปี ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2552 อยู่ที่ร้อยละ 1.14–4.62 (ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552: Online) โดยใช้การวิเคราะห์วัดความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ที่ระดับอัตราคิดลด ร้อยละ 2.50 ร้อยละ 5.00 และร้อยละ 7.50 จะได้มูลค่าปัจจุบัน (Present Value)[4] เท่ากับ 42,314,132,323 บาท 31,078,014,032 บาท และ 23,876,696,659 บาท ตามลำดับ

---

[4] มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) หาได้จากสมการ $PV_{\min} = \sum_{t=1}^{n} \frac{VOR}{(1+r)^t}$ โดยกำหนดให้

PV_{min}	หมายถึง	มูลค่าปัจจุบันของสวนลุมพินีซึ่งเป็นค่าต่ำสุดซึ่งไม่มีโอกาสต่ำกว่านี้
VOR	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสวนลุมพินีตลอดอายุการให้บริการ ซึ่งก็คือ ค่าของสวนลุมพินีในปี พ.ศ.2552 (สมมติให้มูลค่าสวนลุมพินีมีค่าเท่ากันทุกปี)
r	หมายถึง	อัตราดอกเบี้ย หรือ Discount Rate
t	หมายถึง	ระยะเวลาที่คิดเป็นอายุการให้บริการของสวนลุมพินีมีค่าตั้งแต่ 1,2,3....,n ซึ่งในที่นี้ n เท่ากับ 30 ปี

4.2 การประมาณค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการสวนลุมพินี

การศึกษาโดยใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (Contingent Valuation Method) ในการสอบถามความเต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้สวนลุมพินี โดยมีการวิเคราะห์การเรียกเก็บอัตราค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการด้านนันทนาการในสวนลุมพินี 2 รูปแบบ วิธีที่ 1 วิเคราะห์จากสัดส่วนความน่าจะเป็นในการเต็มใจจะจ่ายโดยใช้คำถามปลายปิด พบว่าอัตราค่าธรรมเนียมที่ทำให้เกิดรายรับสูงสุดแก่สวนลุมพินี คือ 50 บาท มีรายรับรวมเท่ากับ 86,907,600 บาทต่อปี วิธีที่ 2 วิเคราะห์จากความเต็มใจจะจ่ายขั้นต่ำจากคำถามปลายเปิด ตามวิธีของ Khan, Himayatullah (2004) พบว่าอัตราค่าธรรมเนียมที่ทำให้เกิดรายรับสูงสุดแก่สวนลุมพินี คือ 20 บาท มีรายรับรวมเท่ากับ 42,177,778 บาทต่อปี ตามภาพประกอบที่ 2 และภาพประกอบที่ 3

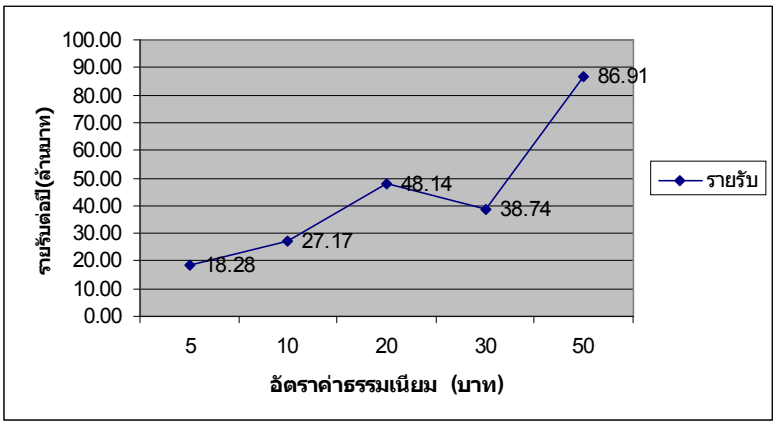

ภาพประกอบที่ 2 รายรับของสวนลุมพินีจากการวิเคราะห์โดยวิธีความน่าจะเป็น

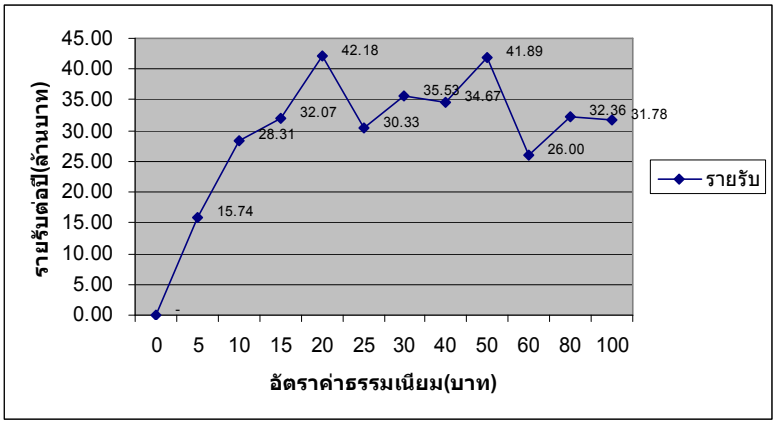

ภาพประกอบที่ 3 แสดงรายรับของสวนลุมพินีจากการวิเคราะห์โดยวิธีความเต็มใจจะจ่ายขั้นต่ำ

จากการศึกษาได้มูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินีที่คำนวณจากวิธี ITCM เท่ากับ 2,021.67 ล้านบาท/ปี ซึ่งสูงกว่างานวิจัยของศิริวุฒิ อยู่ตรีรักษ์ ในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งประเมินมูลค่าทางนันทนาการด้วยวิธี ZTCM ซึ่งสวนลุมพินีจะมีมูลค่าคิดเป็นมูลค่าปัจจุบันในปี พ.ศ. 2552 เท่ากับ 35.45 ล้านบาท/ปี จะเห็นได้ว่า จากข้อเปรียบเทียบดังกล่าวระยะเวลาที่ผ่านไป 29 ปี แต่มูลค่าทางนันทนาการของสวนลุมพินีเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 14.96 ต่อปี ดังนั้นผลที่ได้นี้บ่งชี้ถึงความสำคัญของสวนลุมพินีในเชิงนันทนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ถึงแม้มูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงของสวนลุมพินีจะมีมูลค่าประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากมูลค่าทางด้านนันทนาการ แต่เนื่องจากมูลค่าทางด้านนันทนาการถือเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญของสวนลุมพินี ดังนั้นมูลค่าดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละปี โดยเปรียบเทียบมูลค่าทางนันทนาการของผู้เข้าใช้บริการกับต้นทุนในการดำเนินงาน และช่วยเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ของพื้นที่สวนลุมพินีเพื่อเป็นแหล่งนันทนาการสำหรับสาธารณะกับการใช้ประโยชน์ในกิจกรรมเชิงพาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรมอื่นๆ เพื่อประโยชน์อื่นของสังคมส่วนรวมอย่างมีความคุ้มค่ายิ่งขึ้น

ในด้านการศึกษาเกี่ยวกับความเต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการด้านนันทนาการในสวนลุมพินี การประเมินอัตราค่าธรรมเนียมโดยวิธี CVM ครั้งนี้ สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดค่าธรรมเนียมการเข้าใช้สวนลุมพินีได้ จากการศึกษาโดยวิธีวิเคราะห์ความน่าจะเป็นจากคำถามปลายปิด พบว่าอัตราค่าธรรมเนียมสูงสุดที่ผู้ใช้บริการเต็มใจจะจ่ายเป็นสัดส่วนสูงสุดคือ ระดับ 5 บาทต่อครั้ง ซึ่งเป็นอัตราค่าธรรมเนียมที่ต่ำที่สุด และเป็นอัตราค่าธรรมเนียมที่ก่อให้เกิดรายรับต่อสวนลุมพินีน้อยที่สุด ในขณะที่อัตราค่าธรรมเนียมที่ทำให้สวนลุมพินีได้รับรายได้สูงสุด คือ ระดับ 50 บาทต่อครั้ง ซึ่งแตกต่างจากการวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์ความเต็มใจจะจ่ายขั้นต่ำจากคำถามปลายเปิด พบว่าอัตราค่าธรรมเนียมขั้นต่ำที่ผู้ใช้บริการเต็มใจจะจ่ายเป็นสัดส่วนสูงสุดคือระดับ 5 บาท เช่นเดียวกับวิธีแรก ในขณะที่ค่าธรรมเนียมขั้นต่ำที่ผู้ใช้บริการเต็มใจจะจ่ายเป็นสัดส่วนต่ำสุดคือ 100 บาท สำหรับอัตราค่าธรรมเนียมที่ทำให้สวนลุมพินีมีรายรับสูงสุดคือ ระดับ 20 บาท หากเปรียบเทียบกับมูลค่าส่วนเกินผู้บริโภคต่อครั้งที่ศึกษาจากวิธี ITCM จะเห็นได้ว่าแท้จริงแล้วสวนลุมพินีสามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการนันทนาการได้มากที่สุดถึง 431.98 บาท ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าการศึกษาความเต็มใจจะจ่ายโดยใช้วิธี CVM อย่างมาก แสดงให้เห็นว่านโยบายการเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าใช้สวนลุมพินีเป็นสิ่งที่มีความเป็นไปได้ในการดำเนินการจริงในอนาคต

จากมูลค่าความเต็มใจจะจ่ายจากวิธี CVM ที่ได้จากการวิเคราะห์ความเต็มใจจะจ่ายขั้นต่ำหมายถึง การกำหนดค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการสวนลุมพินีสามารถกำหนดได้ถึง 20 บาทต่อการเข้าใช้บริการ 1 ครั้ง ค่าธรรมเนียมนี้อาจไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดที่อัตราที่ทำให้สวนลุมพินีมีรายได้สูงสุด เนื่องจากในอดีตยังไม่เคยมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด อาจกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับผู้ใช้บริการทั่วไปส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งเรียกเก็บจากผู้ใช้บริการกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมสวนลุมพินีชัดเจน เช่น กลุ่มรำมวยจีน ซึ่งต้องใช้พื้นที่บริเวณสนามหญ้า อาจทำให้ต้นไม้ได้รับความเสียหาย ซึ่ง

การกำหนดค่าธรรมเนียมตรงส่วนนี้สามารถกำหนดได้ในราคาที่สูงกว่าผู้เข้าใช้ทั่วไปซึ่งเป็นการกำหนดราคาที่สูงกว่าค่าธรรมเนียมเข้าใช้ปกติ ซึ่งเป็นการกำหนดราคาที่ไม่มีผลกระทบต่อผู้ใช้สวนลุมพินีที่มีรายได้ต่ำ โดยกลุ่มผู้รำมวยจีนมักเป็นผู้ที่มีรายได้พอสมควรจึงมีความสามารถในการจ่ายค่าธรรมเนียมมากกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ นพดล จันระวัง (2545) ที่เสนอให้เก็บค่าธรรมเนียมการขึ้นเกาะพีพี จำนวนเงิน 50 บาทต่อคน และเก็บค่าธรรมเนียมการเยี่ยมชมแนวปะการังจำนวน 150 บาทต่อคน ซึ่งเป็นการเก็บค่าธรรมเนียมตามลักษณะการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เกาะพีพี หรือการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่มีราคาแตกต่างกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้อยู่ในระดับสูงกว่านักท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ของ TDRI (1995) ซึ่งให้ข้อเสนอแนะว่าควรเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการของชาวไทยจำนวนเงิน 20 บาท และของชาวต่างประเทศ จำนวนเงิน 50 บาท คิดเป็น 2.5 เท่าของชาวไทย และสอดคล้องกับการศึกษาของ นพดล จันระวัง (2545) ที่เสนอให้เก็บค่าธรรมเนียมการขึ้นเกาะพีพีเฉพาะชาวต่างชาติ จำนวนเงิน 200 บาท เพื่อเป็นการโอนส่วนเกินของผู้ใช้บริการชาวต่างประเทศที่มีแนวโน้มที่จะมีค่าความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้สวนลุมพินีสูงกว่าชาวไทย การจัดเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวมีข้อยกเว้นสำหรับกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อการศึกษาหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดแก่สังคม หรือกิจกรรมอื่นๆ ภายในสวนลุมพินีที่เป็นสวัสดิการภาครัฐ และการกำหนดค่าธรรมเนียมควรคำนึงถึงผู้ใช้บริการสวนลุมพินีส่วนใหญ่ที่มีรายได้ต่ำ เด็ก คนชรา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม และแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับการประกาศเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าใช้ประโยชน์จากกิจกรรมนันทนาการภายในสวนลุมพินี รวมทั้งควรคำนึงถึงความสมดุลระหว่างรายรับจากค่าธรรมเนียมกับงบประมาณในการปรับปรุงและพัฒนาสวนลุมพินีด้วยทุกครั้ง แนวทางในการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าใช้สวนลุมพินีแสดงตามตารางที่ 3

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการประมาณการตามแบบจำลอง ITCM เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสวนลุมพินี พบว่าในแบบจำลอง ITCM แบบเส้นตรง ซึ่งคิดต้นทุนเดินทาง โดยรวมค่าเสียโอกาสของเวลาแบบค่าจ้างหนึ่งในสาม (1/3 full wage rate) นั้น ให้ค่า R^2 สูงสุด จากผลการประมาณการฟังก์ชันอุปสงค์ (Trip Generating Funtion) พบว่า จำนวนเด็กและ/หรือผู้สูงอายุ, รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน, อายุของผู้ใช้บริการ และลักษณะอาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนครั้งของการใช้บริการสวนลุมพินี ในขณะที่ ต้นทุนการเดินทาง, การมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง, การมีสถานที่ทดแทน และลักษณะวันที่เข้าใช้มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อจำนวนครั้งของการใช้บริการสวนลุมพินี โดยตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่ออัตราการเข้าใช้บริการร้อยละ 31.91 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในการประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินี ซึ่งประเมินด้วยวิธีคิดต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (ITCM) พบว่ามูลค่าประโยชน์ที่ผู้มาใช้บริการในสวนลุมพินีได้รับ ในปี พ.ศ. 2552 มีทั้งสิ้น 2,021,669,412 บาท โดยมีมูลค่าส่วนเกินของผู้บริโภคเท่ากับ 49,055.72 บาท/คน หรือมีมูลค่าส่วนเกินต่อการมาใช้บริการ

(consumer per visit) แต่ละครั้งเท่ากับ 431.98 บาท/ครั้ง มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) คิดต่อเนื่องจำนวน 30 ปี และใช้อัตราคิดลดร้อยละ 2.50 ร้อยละ 5.00 และร้อยละ 7.50 ของสวนลุมพินี เท่ากับมูลค่า 42,314,132,323 บาท 31,078,014,032 บาท และ 23,876,696,659 บาท ตามลำดับ เมื่อคิดมูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินีต่อพื้นที่ จะได้มูลค่า 5,615,748 บาท ต่อไร่ต่อปี

การศึกษาโดยใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (CVM) ในการสอบถามความเต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้สวนลุมพินี โดยมีการวิเคราะห์การเรียกเก็บอัตราค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการด้านนันทนาการในสวนลุมพินี 2 วิธี วิธีที่ 1 วิเคราะห์จากสัดส่วนความน่าจะเป็นในการเต็มใจจะจ่ายโดยใช้คำถามปลายปิด พบว่าอัตราค่าธรรมเนียมที่ทำให้เกิดรายรับสูงสุดแก่สวนลุมพินี คือ 50 บาท มีรายรับรวมเท่ากับ 86,907,600 บาทต่อปี วิธีที่ 2 วิเคราะห์จากความเต็มจะจ่ายขั้นต่ำจากคำถามปลายเปิด ตามวิธีของ Khan, Himayatullah (2004) พบว่าอัตราค่าธรรมเนียมที่ทำให้เกิดรายรับสูงสุดแก่สวนลุมพินี คือ 20 บาท มีรายรับรวมเท่ากับ 42,177,778 บาทต่อปี

ตารางที่ 3 : สรุปแนวทางการกำหนดค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการนันทนาการภายในสวนลุมพินี

การกำหนดราคาต่อครั้ง	วิธีจัดเก็บ	เหตุผล
เก็บค่าธรรมเนียม 50 บาท	เก็บเฉพาะผู้ใช้บริการชาวต่างประเทศ	-มีความสามารถในการจ่ายสูง -ไม่มีภาระในการเสียภาษีแก่รัฐและท้องถิ่น
<u>เก็บค่าธรรมเนียมบุคคลทั่วไป</u> ชาวไทย -ผู้ใหญ่อายุ 20-60 ปี 10 บาท -เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี 5 บาท -คนชราอายุมากกว่า 60 ปี 5 บาท ชาวต่างชาติ -ทุกระดับอายุ 20 บาท <u>เก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มสำหรับผู้ใช้บริการกลุ่มที่ต้องใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธรรมชาติสวนลุมพินี</u> 40 บาท	-ค่าธรรมเนียมเข้าใช้บริการนันทนาการทั่วไปเรียกเก็บจากผู้เข้าใช้ทุกคน - ชาวต่างชาติกำหนดอัตรา 2 เท่าของชาวไทย -ค่าธรรมเนียมกิจกรรมที่ทำให้สภาพแวดล้อมเสียหายชัดเจนเก็บจากผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ	-เก็บค่าธรรมเนียมตามหลักผู้ทำให้เกิดความเสียหายต้องจ่าย

หมายเหตุ : อ้างอิงแนวทางเก็บค่าธรรมเนียมจาก TDRI (1995) และ นพดล จันระวัง (2545)

วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ 1(1): 135-149
สงวนลิขสิทธิ์ © 2553 สำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มศว
ISSN 1906-8522

ผลการศึกษามูลค่าทางด้านนันทนาการที่ได้สามารถนำไปวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สวนลุมพินี อย่างไรก็ตามในกรณีที่มูลค่าทางด้านนันทนาการมีมูลค่าต่ำกว่าค่าเสียโอกาสของที่ดินบริเวณสวนลุมพินีในการใช้ประโยชน์ทางพาณิชยกรรม แต่เนื่องจากการใช้ทรัพยากรในกรุงเทพมหานครในเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเพื่อเป็นสวนสาธารณะ ไม่สามารถใช้หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) อย่างเดียวเป็นเกณฑ์ในการตัดสินเพราะอาจเป็นการสรุปว่าใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า แต่จะต้องใช้หลักสวัสดิการ (Welfare) เป็นเครื่องมือตัดสินควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้อาจต้องพิจารณามูลค่าจากประโยชน์ทางตรงและประโยชน์ทางอ้อมอื่นๆ ของสวนลุมพินี มูลค่าจากการไม่ได้ใช้ประโยชน์และมูลค่าจากการเลือกจากใช้ประโยชน์ในอนาคตประกอบด้วยเพื่อความครบถ้วนของมูลค่าทางเศรษฐกิจของสวนลุมพินี อย่างไรก็ตามจากสภาพแวดล้อมในปัจจุบันสวนลุมพินีมีมูลค่าทางนันทนาการสูงขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่มูลค่าทางเศรษฐกิจของที่ดินบริเวณดังกล่าวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ของที่ดินบริเวณสวนลุมพินีให้คุ้มค่าในระยะยาว หน่วยงานภาครัฐอาจพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ที่จอดรถใต้ดิน หรือสิ่งปลูกสร้างใต้ดินอื่นๆ หรืออาจพัฒนาโครงการทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้พื้นที่ใต้ดินสวนลุมพินีเพื่อประโยชน์อื่นๆ ต่อสังคมส่วนรวม เหมือนกรณีในปัจจุบันที่ใช้พื้นที่สระน้ำภายในสวนลุมพินีเพื่อเป็นพื้นที่แก้มลิงสำหรับเขตที่อยู่โดยรอบสวนลุมพินี เพื่อเป็นการใช้พื้นที่สวนลุมพินีให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อสังคม

นอกจากนี้ มูลค่าทางด้านนันทนาการของสวนลุมพินีที่ประเมินค่าได้นั้น สามารถนำไปใช้อ้างอิงเพื่อกำหนดนโยบายจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการสวนลุมพินีหรือสวนสาธารณะแห่งอื่นๆ ในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะและตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมใกล้เคียงสวนลุมพินีได้ ถึงแม้ว่าการศึกษานี้จะไม่สามารถใช้เป็นข้อสรุปเพื่อเป็นแนวนโยบายโดยทั่วไป แต่ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพิจารณางบประมาณในการสร้างสวนสาธารณะแห่งใหม่ของกรุงเทพมหานครต่อไป เพื่อตอบสนองความพอใจและอรรถประโยชน์สูงสุดของประชาชนชาวกรุงเทพ-มหานครได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากสวนลุมพินีถือเป็นสวนสาธารณะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของกรุงเทพมหานครและมีกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายอีกทั้งเป็นสวนสาธารณะที่ได้รับความนิยมมาตั้งแต่อดีตของประเทศไทย อาจเป็นการกล่าวที่ไม่เกินเลยความจริง ที่ว่าสวนลุมพินีเป็นแม่แบบของสวนสาธารณะแห่งอื่นๆ ในประเทศไทย

สำหรับการประยุกต์ใช้ผลการศึกษามูลค่าความเต็มใจจะจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้ในเชิงนโยบายสาธารณะของกรุงเทพมหานครนั้น หากภาครัฐต้องการปรับปรุงและพัฒนาการบริการในด้านต่างๆ ของสวนลุมพินี ควรมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของผู้ใช้บริการสวนลุมพินี ซึ่งไม่ให้เกิดการต่อต้านหรือคัดค้านขึ้น ควรเน้นให้ผู้ใช้บริการได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของภาครัฐ เพื่อเป็นการประสานระหว่างสำนักงานสวนสาธารณะและผู้ใช้บริการเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินนโยบายของกรุงเทพมหานครมีความเป็นไปได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2552). **อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงิน (2548-ปัจจุบัน).** สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2552, จาก http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialMarkets/InterestRate/Pages/StatInterestRate.aspx#

นพดล จันระวัง. (2545). **การประเมินมูลค่าทางนันทนาการและมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่เกาะพีพี.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เศรษฐศาสตร์. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.

ศาศะวัต สุขสุอรรถ. (2552). **การประเมินมูลค่าทางนันทนาการและอัตราค่าธรรมเนียมการเข้าใช้: กรณีศึกษา สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร.** ปริญญานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

สำนักงานสวนสาธารณะ. (2552). **เอกสารรายงานสรุปสถิติผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ. (เอกสารสถิติภายในหน่วยงาน).** กรุงเทพมหานคร: สำนักสวัสดิการสังคม. กรุงเทพมหานคร. อัดสำเนา.

Khan, Himayatullah. (2004). Demand for Eco-tourism: Estimating Recreational Benefits from the Margalla Hills National Parks in Northern Pakistan. **SANDEE Research Report Series,** South Asian Network for Development and Environmental Economics. 5:1-35.

Thailand Development Research Institute. (1995). **Green Finance: A Case Study of Khao Yai.** Bangkok: The Thailand Development Research Institute Foundation